

نیمسال دوم		بسمه تعالی		مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
		امتحانات تجدیدی - مرداد ۱۳۹۶		معاونت آموزش
موضوع:	نحو اب ۲	پایه:	۱	امتحانات کتبی
تاریخ:	۹۶/۰۵/۱۵	ساعت:	۱۰:۳۰	

نام کتاب: نمو مقدماتی، هدایه و صمدیه

لطفاً به همه سوالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سوال آفر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

- در کدام یک از گزینه‌های زیر، ضمیر فاعلی واجب الاستتار است؟
 ا. فعل تعجب (ما أفعله) ب. اسم فعل ماضی ج. مضارع صیغه مفرد مذکر غایب د. اسم فاعل
- کدام گزینه از شرایط جواز حذف نون فعل «کان» نیست؟
 ا. مجزوم به سکون باشد ب. متصل به ضمیر نصب نباشد ج. متصل به ساکن نباشد د. مجزوم به «لم» باشد
- کدام گزینه در مورد عمل مصدر، صحیح است؟
 ا. يعمل عمل فعله مطلقاً ب. إن کان مفعولاً مطلقاً بدلاً عن الفعل يعمل علی إجماع النحویین
 ج. إن کان مفعولاً مطلقاً لا يعمل مطلقاً د. إن لم یکن مفعولاً مطلقاً يعمل عمل فعله مطلقاً
- کاربرد صفت مشبیه در عبارت «جائتی رجل حسن وجهه» ..... است.
 ا. قبیح ب. حسن ج. احسن د. مختلف‌فیه

تشریحی

- اصطلاحات زیر را همراه با مثال تعریف کنید.
 ا. بدل: هو التابع المقصود، أصالة بما نسب إلى متبوعه نحو: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ﴾
 ب. افعال ناقصه (تعریف هدایه): أفعال وضعت لتقرير الفاعل علی صفة غیر صفة مصدرها نحو: کان زید قائماً.
 ۲. به موارد خواسته شده پاسخ دهید.
 ا. علامت فعل امر چیست؟
 ب. «الف» علامت چه اعراب‌هایی می‌تواند باشد؟
 ج. علامت جزم فعل مضارع معتل اللام الفی صیغه متکلم وحده چیست؟
 د. فعل مضارع مؤکد به نون تأکید غیر مباشر مبنی است یا معرب به اعراب تقدیری؟
 ۳. سه مورد از مواضع تقدیر «إن» جازمه فعل مضارع را همراه با مثال بیان کنید. ب. دو شرط صحت تقدیر «إن» در این مواضع چیست؟
 ا. إذا وقع فی جواب الطلب و هو: ۱. الأمر نحو: تعلم تنجح ۲. النهی نحو: لا تکذب یکن خیراً ۳. الاستفهام نحو: هل تزورنا نکر مک ۴. التمنی نحو: لیتک عندی أخدمک ۵. العرض نحو: ألا تنزل بنا تصب خیر ۶. الترجی نحو: لعلک تطیع الله تفرز بالسعادة ۷. التحضیض نحو: هلا تجتهد تنل خیرا.
 ب. أن لا یكون المضارع مقترنا بـ«فاء» السببیه أو «واو» المعیة ۲. أن یكون الأوّل سبباً للثانی. هدایه/۱۹۷

* قد یکتسب المضاف المذکر من المضاف إلیه المؤنث تأنیثه و بالعکس بشرط ... کقوله: «كما شرقت صدر القناة من الدّم» و قوله: «إنارة العقل مکسوف بطوع هوی» و من ثم امتنع: قامت غلام هند.

۴. ا. در مثال‌های مذکور در متن، مضاف از مضاف‌الیه چه چیزی کسب کرده است؟ دلیل این کسب چیست؟ ب. چرا مثال «قامت غلام هند» صحیح نیست؟ صمدیه/۳۱

مثال اول مضاف مذکر از مضاف‌الیه مؤنث کسب تأنیث کرده است. دلیل آن مؤنث آمدن شرت است که به صدر اسناد داده شده است. مثال دوم مضاف مؤنث از مضاف‌الیه مذکر کسب تذکیر کرده است. دلیل آن مذکر آمدن مکسوف است که خبر از اناره است. ب. زیرا شرط کسب تذکیر و تأنیث جواز استغناء از مضاف به وسیله مضاف‌الیه است به اینکه قابل حذف باشد در حالی که در این مثال قابل حذف و بی‌نیازی نیست.

۵. چهار فرق بین «همزة استفهام» و «هل» را بنویسید. ۷۷

تفتقر عن الهمزة بطلب التصديق وحده، و عدم الدخول على العاطف و الشرط و اسم بعده فعل و الاختصاص بالایجاب بخلاف الهمزة.

صمدیه / ۳/۵-۳۲

۶. اعراب یا بنای اسم مورد نظر در موارد زیر چیست؟ (تمامی وجوه را بیان کنید)

واجب النصب

أ. المستثنى بـ «إلّا» إن ذکر المستثنى منه و كان الكلام موجباً:

رجحان النصب

ب. المشتغل عنه إذا تلى مظانّ الفعل:

واجب الرفع

ج. المشتغل عنه إذا فصلّ بينه و بين المشتغل ما له الصدر:

جواز بناء بر ضم و نصب (یختار فتحه)

د. المنادى العلم المفرد الموصوف بابن أو ابنة مضافاً إلى علم آخر:

* اسم «لا» النافية للجنس إن كان مضافاً أو شبيهاً به، نصب و إلّا بنى على ما ينصب به، و يشترط تنكيره و مباشرته لها، فإن عرّف أو فصلّ أهملت و كرّرت.

صمدیه / ۲۱

۷. عبارت فوق را به همراه یک مثال برای هر موضوع توضیح دهید.

اسم لای نفی جنس در صورتی که مضاف باشد مانند لا غلامَ رجل فی الدار یا شبه مضاف باشد یعنی چیزی که در مابعد خود عمل کرده یا معطوف باشد یا به عبارت دیگر مابعد مکمل آن باشد مانند: لا طالعا جبلا فی البلد منصوب می‌گردد در غیر این دو صورت مبنی بر علامت نصب خواهد شد مانند: لا رجل فی الدار و لا مسلمات فی القرية. شرط عمل کردن لای نفی جنس این است که اسم آن نکره باشد و بین لا و آن فاصله نباشد مانند مثال‌های مذکور در غیر این صورت از عمل مهمل گشته و تکرار می‌گردد مانند: لا زیداً فی الدار و لا بکرٌ - لا فی الدار رجلٌ و لا فی المدرسة.

۸. جمله صله چه شرایطی باید داشته باشد؟ ب. آیا جواب شرط در کلام «إن قمتَ قمتُ» محلی از اعراب دارد؟ چرا؟ صمدیه / ۵-۶۳

أ. يشترط كونها خبریة معلومة للمخاطب، مشتملة على ضمير مطابق للموصول ب. ندارد؛ زیرا جمله جواب شرط در صورتی محلی از اعراب دارد که مقرون به «فاء» جواب یا «إذا» باشد.

صمدیه / ۲۷-۲۵-۲۳

۹. کلماتی که مشخص شده‌اند چه نقشی دارند؟

مفعول فیه

ب. سِرْتُ عَشْرِينَ فَرَسًا:

منصوب به نزع خافض

أ. عجبت أن زیداً قائم:

فاعل عسی مغنی از خبر

د. هندُ عسی أن تقوم:

مفعول مطلق

ج. مررت به فإذا له صوتٌ صوت حمار: